

HARKU VALLA EELARVESTRATEEGIA AASTANI 2022

Sissejuhatus

Harku valla eelarvestrateegia on omavalitsuse 2018–2022 aasta eesmärkidega finantsprognos, mis esitab tegevustulud, tegevuskulud, investeringud ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvalt ka rahavood.

Eelarvestrateegia annab rahalised orientiirid valla võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks. See koostatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele (edaspidi KOFS) vähemalt neljaks eelseisvaks eelarveaastaks. Sellest seadusest tulenevalt rakendusid 1.jaanuarist 2012 uued sätted omavalitsuste eelarvete ülesehituses, eelarvestamise põhimõtetes, laenupoliitikas ja aastaaruannete esitamisel. Omavalitsustele (edaspidi KOV) tekkis esmakordselt kohustus mitmeaastaste eelarvete ehk strateegiate koostamiseks. Seadus kehtestas ka piirangud KOV-i ja selle arvestusüksuste netovõlakooormuse suurusele ja põhitegevustulemile ning näeb ette meetmed finantsdistsipliinist kinnipidamiseks ja menetlustoimingud raske finantsolukorra kõrvaldamiseks.

Ka Harku valla eelarvestrateegiat koostatakse alates aastast 2012. Igal aastal toimub koos tegevuskava uuendamisega ka strateegia ülevaatamine.

Harku valla eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud varasemate aastate statistikast ja järgmistest eeldustest:

- 1) Elanike arvu mõõdukas kasv või olemasoleva taseme säilitamine;
- 2) SKP kasvab vastavalt rahandusministeeriumi prognoosile;
- 3) Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata;
- 4) Tulumaksu laekumise kasv vastab rahandusministeeriumi prognoosile ja KOV-le eraldatava osa suurenemist ei arvestata;
- 5) Makse ja erinevaid tasumäärasid ei vähendata;
- 6) Vallale kuuluva osaühingu osakuid ei võõrandata;
- 7) Vallale vajalike ja juba töös olevate investeringute (ka struktuurifondide abil teostatavate) elluviimine;
- 8) Vallaasutuste (koolid, lasteaiad, noortekeskus) töötajate ja ametnike palga hoidmine konkurentsivõimelisel tasemel.

1. Põhitegevuse prognoos

Strateegia koostamisega tuleks ette näha vähemalt nelja aasta perspektiiv. Kahjuks on seda väga keeruline teha. 2014. aastal koostatud eelarvestrateegias on 2018. aasta põhitegevuse tulude mahuks prognoositud 17,4 mln eurot. Täna kogeme, et tegelikult on 2018. aasta tulude prognoos 23,7 mln eurot ehk eksimus on 73,1%. Sama olukord on ka põhitegevuse kulude osas. Kui 2014. aastal prognoositi 2018. aastaks kulusid

15,2 mln eurot, siis tegelikud tulud moodustavad sel aastal 20,3 mln eurot. Väiksemana on prognoositud ka põhitegevuse tulemit, mis neli aastat tagasi oli plaanitud 2,1 mln eurot, täna 3,4 mln eurot. Põhitegevuste tulem on oluline näitaja lubatud netovõlakoormuse arvutamisel.

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks. Elanike arvu mõõdukas kasv ja palgatõus peaksid tulumaksu laekumist suurendama. Koostatud eelarvestrateegias on prognoositud tulumaksu kasvu konservatiivselt.

Tabel 1. Põhitegevuse tulud (2019-2022)

Põhitegevuse tulud kokku	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	25 202 504	26 602 504	28 002 504	29 402 504
Maksutulud	19 130 000	20 130 000	21 130 000	22 130 000
sh tulumaks	17 800 000	18 800 000	19 800 000	20 800 000
sh maamaks	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
sh muud maksutulud	30 000	30 000	30 000	30 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 350 000	1 350 000	1 350 000	1 350 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 672 504	5 072 504	5 472 504	5 872 504
sh tasandusfond	0	0	0	0
sh toetusfond	4 472 504	4 872 504	5 272 504	5 672 504
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	200 000	200 000	200 000	200 000
Muud tegevustulud	50 000	50 000	50 000	50 000

Tulumaksu tegelik laekumine viimase nelja aasta jooksul on järgmine: 2015. aastal 12,9 mln eurot, 2016. aastal 14,0 mln eurot, 2017. aastal 15,3 mln eurot ja 2018. aastal (prognoos) 16,8 mln eurot.

Põhitegevuse tulud suurenevad kokku 2022. aastaks 23,5% 29,4 mln euroni.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi tulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Lähemate aastate kõige suurem mure on see, et kulude kasv ei ole aeglasem tulude kasvust. See on tingitud mitmete uute asutuste valmimisega 2018-2019 aastal: Harkujärve kooli laiendus, Muraste kooli laiendus, Harkujärve lasteaed, Tabasalu tervisekeskus ja valla omandisse tulekuga - Meriküla Spordi ja Õppekeskus ning koos sellega kaasnevate ülalpidamiskulude kasvust.

Uute asutuste käikuandmise ja olemasolevate laiendamisega seonduvat personalikulude kasvu prognoositakse kuni 5% aastas ja majanduskulude kasvu kuni 2% aastas.

Põhitegevuse kulude kiirem kasv mõjutab otseselt põhitegevuse tulemit suurust, kuna sellest sõltub netovõlakoormuse ülempiir.

Allolevas tabelis on muude kulude hulgas on ka reservfond, mis iga aasta lõpuks taandub 0 euroni.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud (2018-2022)

Põhitegevuse kulud kokku	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	20 350 000	21 800 000	22 470 000	23 350 000	24 600 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 450 000	1 500 000	1 550 000	1 600 000	1 650 000
Muud tegevuskulud	18 900 000	20 300 000	20 920 000	21 750 000	22 950 000
sh personalikulud	10 400 000	11 150 000	11 550 000	12 200 000	13 200 000
sh majandamiskulud	8 500 000	9 000 000	9 220 000	9 400 000	9 600 000
sh muud kulud	0	150 000	150 000	150 000	150 000

Põhitegevuse kulud suurenevad kokku 2022.aastaks 20,9% 24,6 mln euroni.

Põhitegevuse tulemit on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud igal aastal kulusid ja selle tõttu on tulemit kasvav.

Tabel 3. Põhitegevuse tulemit (2018-2022)

Põhitegevuse tulemit	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud	23 773 368	25 202 504	26 602 504	28 002 504	29 402 504
Põhitegevuse kulud	20 350 000	21 800 000	22 470 000	23 350 000	24 600 000
Põhitegevuse tulemit	3 423 368	3 402 504	4 132 504	4 652 504	4 802 504

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, kuna see on eelduseks netovõlakoormuse suurendamisele ja ühtlasi ka valla investeerimisvõimekusele.

2. Investeeringud ja investeerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOF-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Perioodi jooksul on kavas teha suuri investeeringuid. Nende elluviimine ei ole võimalik ilma abirahadeta ja laenu võtmata.

Nelja aasta jooksul on kavas investeerida 25 mln eurot. Planeerimise miinuseks on see, et käivitatud on ehitushindade tõus, mistõttu on keeruline prognoosida tööde maksumusi juba ka järgmiseks aastaks. Tabasalu Tervisekeskuse, mille käikuandmiseks oli 2018. aasta eelarves kavandatud koos abirahaga 1,1 mln eurot, ehitismaksumuseks kujunes 2,178 mln eurot. Kallimaks on läinud ka Harkujärve Lasteaia, Tilgu sadama, Harku-Rannamõisa kergliiklustee, jm. objektide ehitus. Osaliselt jaotuvad nende finantseerimisvahendid 2018 ja 2019 aastate vahel, mis leevendab kallinemist, kuid vähendab võimalust teostada soovitud investeeringud 2019. aastal.

Tabel 4. Investeeringustegevus (2019-2022)

Investeeringustegevus kokku	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-6 273 420	-8 277 220	-7 044 920	-2 567 620
Põhivara müük (+)	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-4 773 500	-7 462 000	-6 320 000	-2 450 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-4 238 000	-7 462 000	-6 320 000	-2 450 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	535 500	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-1 974 400	-700 000	-600 000	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	86 580	86 580	86 580	86 580
Antavad laenud (-)	0	0	0	0
Finantstulud (+)	43 000	41200	39 500	37 800
Finantskulud (-)	-190 600	-243 000	-251 000	-242 000

Tegevusalade lõikes on suuremad investeeringud kavandatud hariduse valdkonnas. Ellu on vaja viia kolm veemajandusprojekti: Muraste, Tabasalu ja Türisalu. Kui kahe esimese kohta on KIK otsus tehtud, siis Türisalu dokumendid on menetluses. Veemajandusprojektideks ettenähtud vahendid on näidatud tabelis osaluste soetusena.

Hariduse valdkonna investeeringu ehk Tabasalu hariduslinnaku ehitismaksumust on võimalik prognoosida pärast projekti valmimist 2019. aasta kevadel, kuid kindel on see, et ilma eelarvevälist raha kaasamata, seda ehitada ei ole võimalik.

Tabel 5 ja Tabel 6 annavad ülevaate investeeringutest tegevusalade ja objektide lõikes, 2019. aastal on lisaks veemajandusprojektidele ja Tabasalu Tervisekeskuse rajamisele Euroopa Liidu toetusel vaja teostada tänavavalgustuse taristu kaasajastamist ja lõpetada Tilgu sadama kalapaatide kai ehitus.

Tabel 5. Investeeringustegevus tegevusalade lõikes (2018-2022)

Investeeringud	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0
04 Majandus	1 673 000	1 204 000	885 000	1 435 000	1 695 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	484 500	0	0	0	0
<i>Sh omaosalus</i>	1 188 500	1 204 000	885 000	1 435 000	1 695 000
05 Keskkonnakaitse	499 240	400 000	400 000	600 000	250 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh omaosalus</i>	499 240	400 000	400 000	600 000	250 000
06 Elamu- ja konnaalmajandus	248 554	495 000	142 000	385 000	405 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	15 000	0	0	0	0
<i>sh omaosalus</i>	233 554	495 000	142 000	385 000	405 000
07 Tervishoid	778 500	921 500	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	448 500	241 500	0	0	0
<i>Sh omaosalus</i>	330 000	680 000	0	0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	150 000	420 000	165 000	100 000	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	120 000	80 000	0	0	0
<i>Sh omaosalus</i>	30 000	340 000	165 000	100 000	100 000
09 Haridus	3 678 513	639 000	5 870 000	3 800 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 568 075				
<i>sh omaosalus</i>	2 110 438	639 000	5 870 000	3 800 000	
10 Sotsiaalne kaitse	0	480 000	0	0	0
<i>sh omaosalus</i>		480 000			

Kogu lähiaastate investeeringustegevuse elluviimiseks on vaja lisavahendeid ja võtta laenu. Paraku on valla laenukoormus üsna kõrge ning täiendavate summade laenamine sõltub eelarve põhitegevuse tulemist ja tulude mahust. Laenukoormus võib ulatuda kuue kordse tulemini, kuid mitte rohkem kui on põhitegevuse tulud.

Lähiaastatel on kavas suurendada Harku valla laenuportfelli veel 15 mln euro võrra ja laenujääk peaks 2021. aasta lõpuks ulatuma 26,2 mln euroni. Kui tulemist seda ei võimalda, siis tuleb mõnedest investeeringutest loobuda või kärpida põhitegevuse kulusid.

Tabel 6. Suuremad investeeringud

	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Rannamõisa-Harku tee kergliiklustee 1. etapp	700 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	484 500				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	215 500				
Harkujärve lasteaed	2 718 075	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 568 075				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 150 000				
Tabasalu Tervisekeskuse rajamine	778 500	921 500	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	448 500	241 500			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	330 000	680 000			
Tabasalu Ühisgümnaasiumi algklasside (1-6 klass) maja rajamine (sh. sisustamine)	150 000	489 000	5 800 000	3 800 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000	489 000	5 800 000	3 800 000	
Tilgu kalasadama arendamine	163 000	230 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	120 000	80 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	43 000	150 000			
Harku valla tänavavalgustuse taristu rekonstrueerimine	0	614 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		214 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		400 000			
Tabasalu-Rannamõisa veemajandusprojekti elluviimine	0	1 068 700	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		1 068 700			
Muraste veemajandusprojekt	0	635 700	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		635 700			
Türisalu ÜVK süsteemi väljaehitamine	0	0	600 000	600 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			600 000	600 000	

Tabel 7. Finantseerimistegevus (2018-2022)

Finantseerimistegevus	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Finantseerimistegevus	2 131 771	2 481 078	5 706 376	557 724	-2 742 276
Kohustuste võtmine (+)	3 323 000	4 000 000	7 500 000	3 000 000	0
Kohustuste tasumine (-)	-1 191 229	-1 518 922	-1 793 624	-2 442 276	-2 742 276
Likviidsete varade muutus (+, -)	-883 238	-389 838	1 561 660	-1 834 692	-507 392
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 221 201	831 363	239 3023	558 331	50 939
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	17 497 111	19 978 189	25 684 565	26 242 289	23 500 013

Tabel 8. Eelarvestrateegia (2019-2022) koondtabel

	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	23 773 368	25 202 504	26 602 504	28 002 504	29 402 504
Maksutulud	18 107 000	19 130 000	20 130 000	21 130 000	22 130 000
sh tulumaks	16 800 000	17 800 000	18 800 000	19 800 000	20 800 000
sh maamaks	1 280 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
sh muud maksutulud	27 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 330 000	1 350 000	1 350 000	1 350 000	1 350 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 286 368	4 672 504	5 072 504	5 472 504	5 872 504
sh tasandusfond	7 496	0	0	0	0
sh toetusfond	4 078 872	4 472 504	4 872 504	5 272 504	5 672 504
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Muud tegevustulud	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Põhitegevuse kulud kokku	20 350 000	21 800 000	22 470 000	23 350 000	24 600 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 450 000	1 500 000	1 550 000	1 600 000	1 650 000
Muud tegevuskulud	18 900 000	20 300 000	20 920 000	21 750 000	22 950 000
sh personalikulud	10 400 000	11 150 000	11 550 000	12 200 000	13 200 000
sh majandamiskulud	8 500 000	9 000 000	9 220 000	9 400 000	9 600 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	0	0	0	0	0
sh muud kulud	0	150 000	150 000	150 000	150 000
Põhitegevuse tulem	3 423 368	3 402 504	4 132 504	4 652 504	4 802 504
Investeerimistegevus kokku	-6 438 377	-6 273 420	-8 277 220	-7 044 920	-2 567 620
Põhivara müük (+)	0	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-7 027 807	-4 773 500	-7 462 000	-6 320 000	-2 450 000
sh projektide omaosalus	-4 391 732	-4 238 000	-7 462 000	-6 320 000	-2 450 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	2 636 075	535 500	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	0	0	0	0	0

Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-2 003 725	-1 974 400	-700 000	-600 000	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	86 580	86 580	86 580	86 580	86 580
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	44 000	43 000	41 200	39 500	37 800
Finantskulud (-)	-173 500	-190 600	-243 000	-251 000	-242 000
Eelarve tulem	-3 015 009	-2 870 916	-4 144 716	-2 392 416	2 234 884
Finantseerimistegevus	2 131 771	2 481 078	5 706 376	557 724	-2 742 276
Kohustuste võtmine (+)	3 323 000	4 000 000	7 500 000	3 000 000	0
Kohustuste tasumine (-)	-1 191 229	-1 518 922	-1 793 624	-2 442 276	-2 742 276
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-883 238	-389 838	1 561 660	-1 834 692	-507 392
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 221 201	831 363	2 393 023	558 331	50 939
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	17 497 111	19 978 189	25 684 565	26 242 289	23 500 013
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	16 275 910	19 146 826	23 291 542	25 683 958	23 449 074
Netovõlakoormus (%)	68,5%	76,0%	87,6%	91,7%	79,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	20 540 208	20 415 024	24 795 024	27 915 024	28 815 024
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	86,4%	81,0%	93,2%	99,7%	98,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 264 298	1 268 198	1 503 482	2 231 066	5 365 950
E/a kontroll (tasakaal)	0	0	0	0	0
Kohustuste võtmise kontroll	OK	OK	OK	OK	OK
Põhitegevuse tulude muutus	10%	6%	6%	5%	5%
Põhitegevuse kulude muutus	16%	7%	3%	4%	5%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,17	1,16	1,18	1,20	1,20